

Nr 301.

Av herrar **Spångberg** och **Persson** i Växjö, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 68, angående fortsatt giltighet av gällande skattegruppering m. m.*

Kungl. Maj:t har i proposition nr 68 föreslagit riksdagen, att den gällande skattegrupperingen måtte, utan hinder av § 48 kommunalskattelagen, erhålla en förlängd giltighet till och med utgången av år 1944.

Av propositionen framgår vidare att departementschefen ämnar verkställa vissa provisoriska jämkningar i dyrortsgrupperingen, varigenom de »mest framträdande ojämnheterna» i lönehänseende skulle avlägsnas. Ändringarna avses komma i tillämpning redan under år 1943, så snart lämpligen kan ske.

Den nuvarande dyrortsgrupperingen, som trädde i kraft år 1920, avsåg att genom olika totalavlönningar för befattningshavare inom olika orter söka utjämna de lokala växlingarna i de allmänna levnadskostnaderna. Syftet med systemet var att uppnå lika reallön för samma befattning, oavsett å vilken ort den anställde var placerad. Statsmakterna ha emellertid räknat med att placering å viss ort kan vara förbunden med reella fördelar eller nackdelar, som icke prisstatistiskt kunna behandlas men som måste beaktas vid lönesättningen. I proposition nr 263 år 1938 (civila avlöningsreglementet) framhålles att detta beaktande »i viss mån har gjorts i och med löneskalans sammanpressning i förhållande till ortsindexskalan».

Omgrupperingar ha verkställts åren 1925, 1931 och 1935 samt skulle ha företagits år 1940. Med de betydande förskjutningar i prisläget, som skett under senaste åren, och de förbättringar i metoderna för undersökningen av de lokala levnadskostnaderna, som beslutats av riksdagen, hade det varit angeläget att en ny omgruppering redan verkställts, men denna synes alltså uppskjutas till en ovisst framtid.

Material för omgruppering föreligger emellertid i socialstyrelsens utredning rörande de lokala olikheterna i levnadskostnaderna. Utredningen visar att spänningen i prisläget mellan dyraste och billigaste ort pressats samman från 48 till 27 procent. Sammanpressningen har ägt rum under trycket av en allmän stegring av levnadskostnaderna, som visa en ökad stegring ju längre ned på dyrortsskalan man kommer. Sålunda visar den lägsta stegringen av livsmedelskostnaderna 66,8 procent inom H-ort med en ständigt ökad stegring till A-ort, som uppvisar 95,7 procent. Den relation mellan olika orter som här uppvisas torde komma att stå sig oavsett krisen, då sammanpressningen av priserna i stort sett orsakats av dels

ändrade beräkningsgrunder, som ej ha med krisen att skaffa, och dels den utjämning av lantbruksprodukternas priser som skett av olika orsaker under statsmakternas medverkan och som därför kan beräknas komma att bestå.

Socialstyrelsens utredning visar behovet av en omgruppering snarast möjligt. Propositionen upptager en förteckning omfattande indextalen 520—1019 visande 1934 och 1941 års undersökningar rörande de olika orternas totalutgifter med Stockholms levnadskostnadstal = 1 000. Vid undersökningen år 1934 funnos 3 145 av 3 546 beräknade orter mellan indextalen 520—730. Vid undersökningen år 1941 fanns ingen ort under indextalet 730; samtliga beräknade 3 850 orter återfinnas år 1941 mellan indextalen 730—1 000. Den förändring som här konstaterats måste givetvis få sin motsvarighet i orternas placering på indexskalan. Att de lägsta orterna härigenom flyttas upp kan icke likställas med en löneroglering, då lönerna ej äro knutna till vissa orter utan till det index orten utvisar. Om man utgår ifrån att löneskillnaderna äro rättvist avvägda i 1939 års löneplan i förhållande till då gällande dyrortsgruppering, bör en tillfredsställande lösning kunna uppnås genom att varje ort placeras i den dyrortsgrupp, som svarar mot för orten gällande indextal. Därvid torde vissa ortsgupper på indexskalan bliva vakanta, vilket tydligt blir fallet med A och B-grupperna.

Uppskovet med omgrupperingen har betytt att stora grupper anställda icke erhållit den lön, som enligt principen om lika reallön skulle ha utgått. Detta blir fallet även i fortsättningen om ytterligare utredningar skola företagas, vilket kommer att fördröja omgrupperingen. Om nya utredningar anses erforderliga böra dessa därför verkställas med den snabbhet läget påfordrar.

I propositionen ställas vissa provisoriska jämkningar i utsikt. Det framgår emellertid icke i vilken omfattning jämkningarna kunna tänkas förekomma, men de komma tydligen att omfatta endast ett fåtal orter. Det synes även framgå att dessa justeringar skola företagas av Kungl. Maj:t. Socialstyrelsen har emellertid i sin utredning framlagt ett material, som möjliggör en omfattande omplacering i fråga om lönegrupperingarna. Därför bör riksdagen lämnas tillfälle att taga ställning till de av departementschefen i propositionen bebådade justeringarna.

Beträffande skattegrupperingen anse vi att den nu gällande bör förlängas endast t. o. m. innevarande års utgång.

Med hänvisning till vad här anförts hemställa vi,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 68 måtte dels bifalla förslaget rörande skattegrupperingen så tillvida att denna må erhålla förlängd giltighet endast t. o. m. utgången av år 1943,

dels uttala som sin mening, att Kungl. Maj:t snarast möjligt bör för riksdagen framlägga förslag i dyrortsgrupperingsfrågan avseende nu möjliga justeringar i lönehänseende, så att dessa kunna tillämpas redan innevarande år, samt

dels ock anhålla, att Kungl. Maj:t ville verkställa de utredningar i dyrortsgrupperingsfrågan, som kunna anses erforderliga, med största möjliga skyndsamhet, så att en genomgripande omgruppering kan verkställas senast år 1944.

Stockholm den 10 mars 1943.

Aug. Spångberg.

Fritz Persson.